

Wetenschappelijk inzicht in hoogbegaafdheid

Dr. Bart Vogelaar is universitair docent bij de afdeling Ontwikkelings- en Onderwijspsychologie van het Instituut Psychologie aan de Universiteit Leiden. Hij is gepromoveerd op het leerpotentieel van hoogbegaafde kinderen en werkt daarnaast als gz-psycholoog in opleiding tot klinisch psycholoog. Hij wordt geïnterviewd door Femke Stad en Irene van der Kaaij-Ririhena, experts van Bazalt Groep op het gebied van hoogbegaafdheid.

TEKST DAISY ROSEMA ○ FOTOGRAFIE STOCKFOTO

Bart Vogelaar bespreekt met hen de meest recente wetenschappelijke inzichten over hoogbegaafdheid en hoe deze kennis gebruikt kan worden in de diagnostiek.

De waarde van het label 'hoogbegaafdheid'

"Het concept hoogbegaafdheid kan nuttig zijn voor herkenning en psycho-educatie. Het is terecht dat jullie in je onderzoek geen label op individuele kinderen plakken en meer kijken naar de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften", vertelt Bart Vogelaar. "We zijn het niet eens over wat hoogbegaafdheid precies is. Bovendien maakt het label het onderwijs niet per se handelingsgericht. Een leerkracht kan geen hoogbegaafde instructies geven. Het belangrijkste is om de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van elk individueel kind in kaart te brengen. Hoogbegaafde kinderen hebben vaak behoefte aan versnellen,

verdiepen, eigen regie en autonomie. Echter, deze behoeften kunnen sterk variëren per kind. Sommigen hebben meer behoefte aan versnellen, terwijl anderen juist meer uitdaging nodig hebben in de vorm van verdieping of creatieve opdrachten. Het is essentieel om de hele omgeving van het kind te betrekken om een compleet beeld te krijgen van wat het nodig heeft."

Onderwijsbehoeften vaststellen

De door Bazalt Groep gebruikte drie pijlers - cognitieve capaciteiten, creatief denkvermogen en intrinsieke motivatie en doorzettingsvermogen - om van mogelijk hoogbegaafde kinderen de behoeften in kaart te brengen, zijn nog steeds actueel. Bart Vogelaar geeft aan dat vaak uitgegaan wordt van motivatie, terwijl de focus meer moet liggen op taakvolharding. "Dit zijn twee verschillende concepten. Taakvolharding gaat erom of je je op een taak kunt richten en daarmee verder kunt gaan, terwijl motivatie veel breder is. Daarnaast zijn het ontwikkelingsaspect en de rol van de omgeving belangrijk bij hoogbegaafdheid. Hoogbegaafdheid ontwikkelt zich gedurende het leven, net als andere vaardigheden."

'Het concept hoogbegaafdheid kan nuttig zijn voor herkenning en psycho-educatie.'

Bart Vogelaar

Het gebruik van dynamisch testmateriaal

"Mijn promotieonderzoek richtte zich op het inzetten van dynamisch testmateriaal om de onderwijsbehoeften van hoogbegaafde leerlingen beter in kaart te brengen. Het is belangrijk om een instrument te gebruiken dat zich richt op schoolse vaardigheden en domeinspecifieke taken. Statisch testen levert ook waardevolle informatie op, maar eigenlijk wil je een test hebben die zich baseert op het onderwijs dat het kind heeft gekregen. We hebben nu bij de universiteit een project met een school waarin we een dynamisch screeningsinstrument hebben ontwikkeld voor brugklassers. Dit instrument helpt om meer handelingsgericht te kijken naar wat een kind nodig heeft. Het is een test in een *serious game format*, waarbij kinderen individueel op de computer werken."

Aanbevelingen voor scholen

"Kenniss over hoogbegaafdheid binnen het schoolteam en het ontwikkelen van individuele plannen voor hoogbegaafde leerlingen zijn erg belangrijk", geeft Bart Vogelaar aan. "Een hoogbegaafde leerling is ook gewoon een leerling met onderwijsbehoeften."

Scholen moeten gebruikmaken van beschikbare hulplijnen en kenniscentra, zoals Bazalt Groep, om deze leerlingen optimaal te ondersteunen. Het is cruciaal dat scholen begrijpen dat hoogbegaafde kinderen niet alleen kleine genieën of rekenmachientjes zijn, maar ook unieke behoeften hebben." Bart Vogelaar sluit af: "Het gaat erom dat we elk kind de kans geven om te groeien en te bloeien in een omgeving die hem of haar begrijpt en ondersteunt." ○

Wil je weten wat Bazalt Groep voor jou kan betekenen op het gebied van hoogbegaafdheid? Neem dan contact op met jouw vaste onderwijsadviseur of scan hier de QR-code.